

Wandelen in de stad Antwerpen

Hanna de Heus

Colofon

Wandelen in de stad Antwerpen.

©2023 Odyssee Reisgidsen vof | odyssee-reisgidsen.nl

©2023 Hanna de Heus

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Eerste druk 2023

ISBN 9789461231611

NUR 502

Dit is een geactualiseerde editie van de gids die eerder verscheen onder de titel Wandelen in Antwerpen

Tekst: Hanna de Heus

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Foto's: Hanna de Heus tenzij anders vermeld

Kaart: UvA-Kaartenmakers, Castricum | uva-kaartenmakers.nl

Legenda

* = meer informatie over de betreffende horecagelegenheid vind je onder het kopje 'Horeca onderweg' aan het einde van de wandeling.

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via internetwinkels van (reis)boekhandels, Bol.com, of de Odyssee-website. De e-books zijn verkrijgbaar via de Odyssee-website en een groot aantal internetplatforms. Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Foto voorpagina: Museum aan de Stroom

Foto titelpagina: Stadhuis aan de Grote Markt.

Foto pag. 5: Standbeeld Rubens op de Groenplaats

Ter herinnering aan Eiske de Heus-Berga

Volg Odyssee op Instagram en Facebook

odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Voorwoord

In Antwerpen is van alles te doen. De meeste toeristen komen om te winkelen. Dat kan er te kust en te keur, maar de grootste winkelstraat, de Meir, komt in deze gids niet aan bod. Niet omdat het er niet leuk is. Integendeel. Zowel de straat als de grote winkelketens die je daar vindt, zijn veel ruimer van opzet dan we in Nederland gewend zijn.

Wat je wel in deze gids aantreft, zijn wandeltochten die je naar buurten net buiten het centrum van de stad leiden. Al deze buurten hebben een eigen sfeer. Je komt door een mooie groene art-nouveauijk, je struint door de havenwijk, je bezoekt het museumkwartier of je maakt de oversteek naar de Linkeroever. Je wandelt door buurten waarin volop geleefd wordt en waar je de sfeer van de stad veel beter opsnuift dan op de Meir. Je treft er leuke winkeltjes en cafés aan die Antwerpen zo anders maken dan Nederland, en die je het gevoel geven in het buitenland te zijn.

Zelf breng ik al ruim twintig jaar een deel van mijn tijd in Antwerpen door. Het is mijn tweede thuis, naast Amsterdam waar ik geboren ben. Wat ik me van vroeger kan herinneren zijn dagtochten en een enkel weekendje in deze levendige Belgische stad. Ook ik ging toen winkelen op de Meir, at een Belgische wafel en nam een doosje bonbons mee naar huis.

In de afgelopen twintig jaar heb ik Antwerpen zien veranderen. Kon je er twintig jaar geleden slechts met de grootst mogelijke moeite een vegetarisch gerecht vinden, tegenwoordig barst het er van de vegetarische en veganistische eethuisjes. Waren er twintig jaar geleden nauwelijks fietsers in het verkeer, tegenwoordig zijn er fietspaden en volop huurfietsen. Stonden er twintig jaar geleden veel woningen en gebouwen leeg, nu hebben ze nieuwe bestemmingen gekregen wat de levendigheid in de stad zeer ten goede komt.

In deze gids hoop ik je de dynamiek van de stad te laten zien. Ik hoop dat Antwerpen je inspireert en dat je op de wandeltochten van deze stad gaat houden.

Veel wandelplezier met deze Odyssee Reisgids
Hanna de Heus

Iets gemist?

Odyssee houdt zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve meldingen, wijzigingen in openingstijden of prijzen? Laat het ons weten. Misschien heb je wel tips over hotels, pensions, restaurants en musea? Ook dat horen wij graag! Stuur een mail naar: info@odyssee-reisgidsen.nl. Alvast hartelijk dank. Voor updates kijk op: odyssee-reisgidsen.nl/item/wandelen-in-antwerpen-updates.

Inhoudsopgave

Antwerpen verkennen

Wandelstad Antwerpen 7

Korte geschiedenis van Antwerpen 11

Wandeling 1 | Joodse wijk, Zurenborg en Borgerhout

Drie wijken, drie werelden 13

Wandeling 2 | Het Eilandje

Van oude havenbuurt naar trendy wijk 27

Wandeling 3 | Recreëren op de Linkeroever

Via de voetgangerstunnel naar het strand 38

Wandeling 4 | Het Zuid: antiek, retro en kunst

De ultieme route voor shopaholics en kunstliefhebbers 47

Wandeling 5 | Quartier Latin en Middelheim

Van de Groenplaats naar het groen van de parken 59

5.1 Van de Groenplaats naar de Koninklijkelaan 60

5.2 Van Middelheim terug naar de Groenplaats 66

Praktische informatie

Antwerpen van A tot Z 75

Register 77

Kaders

Art nouveau 16

Sloop Zurenborg 16

Halte Minnares 17

Quinten Matsijs 19

Zoo Antwerpen 25

Wetenswaardigheden over de Sint-Annatunnel 41

Gedempte Zuiderdokken 51

Renaat Braem 69

De schuif 72

Wandelstad Antwerpen

Gevels aan de Grote Markt. Foto Mary Kuiper

Laat ik dit voorstellen: Antwerpen is geen verlengstuk van Nederland. Je kunt er prima met Nederlands terecht, iedereen verstaat je, maar je bent wel degelijk in een ander land met een andere cultuur. Antwerpenaren zijn, net als Belgen in het algemeen, niet dol op de luid pratende, altijd op geld beknibbelende Nederlanders die overal commentaar op leveren of lachen om wat maar enigszins Belgisch is. Met een beetje beleefdheid en oprechte interesse kom je veel verder en heb je een leuke tijd in Antwerpen.

Het onderwijs in België staat al jaren op een hoger niveau dan het Nederlandse, of het nou om basisonderwijs of universitaire studies gaat, en de gemiddelde Belg beschikt over een flinke hoeveelheid algemene kennis.

Waarom voelen veel Nederlanders zich dan toch boven Belgen verheven? Misschien heeft het ermee te maken dat Belgen niet de behoefte voelen met veel tamtam en ellebogenwerk een plekje bovenaan de Europese ladder te veroveren. Ze gaan stiller en bedachtzamer te werk. Opvallend is bijvoorbeeld dat Belgen voortdurend kijken hoe Nederlanders iets oplossen, omdat ze menen dat je kunt leren van het goed om je heen kijken. Omgekeerd zullen Nederlanders zelden bij de Belgen te rade gaan. Belgen kijken vaak naar de Nederlandse televisie, maar hoeveel Nederlanders kennen wij die regelmatig de Vlaamse zenders volgen? En dat terwijl er, zeker op het gebied van documentaires, toch geweldige televisie wordt gemaakt.

Belgen zijn oprecht geïnteresseerd in Nederland. Wijst een onderzoek bijvoorbeeld uit dat er in Nederland minder dodelijke verkeersongelukken plaatsvonden dan in België, dan verschijnen er in Belgische kranten meteen analyses die dit verschijnsel proberen te verklaren. Ligt het aan de lintbebouwing, aan de

rotondes, aan de wijze waarop rijles wordt gegeven of aan de politiecontroles op gevaarlijk rijgedrag? De verschillen tussen België en Nederland worden uitgebreid beschreven en daar worden conclusies uit getrokken. Omgekeerd kun je je bijna niet voorstellen dat een Nederlandse krant serieus denkt ook maar iets van de Belgen te kunnen leren. We schrijven hier met milde spot over het land dat maar geen nieuwe regering kan vormen of dat zo veel te stellen heeft met hun ongehoorzame prins Laurent. We glimlachen alsof het de zoveelste Belgenmop betreft, en we vertrekken naar België alsof we bij een aandoenlijke maar naïeve kleuter op bezoek gaan.

Niet doen. Meng je onder de Belgen, geniet van hun mooie, bloemrijke taalgebruik, let op de prachtige details van hun oude huizen, en sta open voor alles wat anders is. Vanuit dit idee is deze gids geschreven.

Havenstad

Oude havenkranen langs de oever van de Schelde. Foto Claudiine Van Massenhove/Dreamstime

Antwerpen is een moderne havenstad aan de Schelde met zo'n 530.000 inwoners. Ter vergelijking: in Amsterdam wonen ruim 853.000, in Rotterdam ruim 665.500 en in Brussel (stad) 'slechts' 180.000 mensen.

De geschiedenis van Antwerpen gaat terug tot de Romeinse tijd – er is veel aardewerk uit ongeveer 250 n. Chr. gevonden – maar een echte stad werd het pas in de middeleeuwen. Waar de naam Antwerpen vandaan komt is niet helemaal duidelijk, maar vanaf de 15de eeuw is daarover een mooie legende in omloop. Een akelige reus, Druon Antigoon genaamd, zou schippers intimideren en hoge tolbedragen

van hen eisen. Weigerde een schipper te betalen of had hij er domweg het geld niet voor, dan hakte Antigoon hem zonder pardon de hand af. Dit ging een tijd zo door, totdat een Romeins soldaat, Silvius Brabo, de reus wist te doden. Zijn wraak was zoet: hij hakte op zijn beurt Antigoons hand af en wierp die in de Schelde. De naam Antwerpen zou van dit 'hand werpen' afgeleid zijn. Wie niet van geschiedenisboeken houdt, kan een aangepaste versie van dit verhaal nalezen in het Suske en Wiske album *De 7 Schaken*.

Enkele wetenswaardigheden

Het Belgische gezag treedt over het algemeen wat strenger op dan het Nederlandse. Neem de verkeersregels in acht en laat je vakantie niet verpesten door een boete omdat je bijvoorbeeld verzuimd hebt voor een rood stoplicht te wachten.

Schoolkinderen in Antwerpen dragen in de regel nog schooluniformen, steken netjes hun vinger op als ze iets willen vragen en lopen keurig twee aan twee in de rij als ze ergens naartoe gaan. Niet alleen leerkrachten, maar ook veel ouders hechten waarde aan gedisciplineerd gedrag. Nederlandse kinderen worden vrijer opgevoed. Als je je kinderen meeneemt naar Antwerpen, mogen die

Drie wijken, drie werelden

Dit is een gevarieerde wandeling, bij uitstek geschikt om in korte tijd een paar totaal verschillende buurten van Antwerpen te leren kennen. Direct achter het Centraal Station begint de Joodse wijk. De kleding van de Joodse bevolking laat direct zien dat het hier om de orthodoxe, vaak chassidische stroming gaat: mannen gaan gekleed in onberispelijk zwart en hebben pijpenkrullen. Vrouwen dragen pruiken omdat ze hun echte haar niet in het openbaar mogen tonen en alle meisjes dragen rokken die ruim onder de knie vallen. De gezinnen zijn over het algemeen groot.

Na de sfeer van deze wijk opgesnoven te hebben, ga je onder het spoor door naar Zurenborg, de bekendste art-nouveauijk van Antwerpen. Hier staan grote panden vol originele details zoals marmeren schouwen, glas-in-loodramen, paneeldeuren en bewerkte plafonds; kortom de droom van iedere Nederlandse makelaar. Maar waar dergelijke panden in Nederland nagenoeg onbetaalbaar zouden zijn en alleen als kantoorruimte geëxploiteerd kunnen worden, zijn het hier nog woonhuizen. Deze wijk is in al haar architectonische rijkdom een lust voor het oog.

Vervolgens ga je – en dat levert na Zurenborg bijna een cultuurshock op – via Borgerhout (door Antwerpenaren vaak *Borgerrokko* genoemd) terug naar het Centraal Station.

Vertrek en aankomst

Vertrek en aankomst: Centraal Station

Lengte: 5,5 km

Koningin Astridplein

Als je voor het Centraal Station op het Koningin Astridplein staat, met je rug naar de gevel van het station, sla je links naast het station de Pelikaanstraat in. Het station en het spoor liggen nu aan je linkerhand. Voorlopig ga je alsmaar rechtdoor en blijft het spoor volgen.

Je komt langs talloze juweliers. Sinds de recente verbouwing van het station zijn veel juweliers die vroeger tegen de buitenmuur van het station ‘geplakt’ zaten inpandig geworden. In de lange gang schitteren etalages vol diamanten je tegemoet. Het is duidelijk dat Antwerpen nog steeds het centrum van de diamanthandel is. Veel winkeliers zijn nogal opdringerig: zodra je een voet over de drempel zet word je aangeklampt, maar zeg gerust dat je even wilt rondkijken. Voor Nederlanders is het een vreemde gewaarwording om te merken dat de verhoudingen hier nogal traditioneel zijn. Als je als man en vrouw naar binnen gaat, zal de man over het algemeen door de juwelier worden aangesproken: hij wordt gezien als degene met het geld die een sieraad voor de vrouw gaat kopen.

De eerste zijstraat rechts is de Lange Kievitstraat in de **Joodse Wijk**. Verlaat het spoor en maak even een zijsprongetje naar nummer 52, want daar zit **Hoffy’s*** , een bekende koosjere delicatessenwinkel. Je bent waarschijnlijk de enige niet-jood die daar op dat moment wat koopt, maar laat dat je vooral niet afschrikken. De bediening is vriendelijk en het eten uitstekend.

Joodse wijk

Het spoor aan je linkerhand, dat je na Hoffy’s gewoon weer volgt, wordt geflankeerd door decoratieve torentjes. Suske en Wiske liefhebbers herkennen ze meteen, Willy Vandersteen tekende ze in meerdere avonturen van dit duo.

Na een paar zijstraten voorbij te zijn gelopen, kruis je de brede Plantin en Moretislei. Als je die oversteekt en dan naar rechts kijkt, zie je op nummer 58 een winkel die Cinderella heet.